

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ АНТИГІПЕРТЕНЗИВНИХ ПРЕПАРАТІВ

© **Г. М. Коріневська, О. В. Тригубчак**

Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Резюме: проведено дослідження асортименту антигіпертензивних засобів першого ряду на фармацевтичному ринку України. Визначено співвідношення лікарських засобів за діючими речовинами та виділено лідерів у кожній фармакотерапевтичній групі. Встановлено частку препаратів вітчизняного та іноземного виробництва, позиції України та іноземних країн-постачальників щодо обсягу представлених на українському фармацевтичному ринку засобів антигіпертензивної дії.

Ключові слова: антигіпертензивні засоби, маркетингові дослідження, фармацевтичний ринок, асортимент.

Вступ. Артеріальна гіпертензія (АГ) – це найпоширеніше хронічне захворювання у всьому світі, для якого характерні високі показники інвалідизації та смертності від серцево-судинних та церебро-васкулярних ускладнень. У 15–20 % дорослого населення усього світу, тобто майже в кожного третього, відмічено підвищення артеріального тиску (АТ), що є результатом складної взаємодії ендокринних, нейрогенних та метаболічних чинників [2,12]. Значне поширення АГ серед населення різних країн світу, що відрізняються як за етнічними, так і соціально-географічними і культурними особливостями, нашою є важливість думки про першочергову необхідність здійснення адекватного контролю над величиною АТ в масштабах популяції [3,11,13].

Згідно з результатами популяційних досліджень в Україні АГ зустрічається у 15–20 % дорослого населення, а у осіб похилого віку цей показник зростає до 30–40 %. За даними статистики, в Україні зареєстровано понад 11 млн людей з цією патологією [1, 5].

Основним підходом при лікуванні АГ вважається ефективний та адекватний контроль АТ. Згідно з рекомендаціями ВООЗ метою антигіпертензивної терапії є досягнення цільового рівня систолічного та діастолічного тиску [5, 9-10,14].

Головними напрямками у лікуванні АГ є немедикаментозна та медикаментозна терапії. Остання передбачає призначення препаратів першого або другого ряду. До препаратів першого ряду належать діуретики, інгібітори ангіотензинперетворювального фермента (ІАПФ), антагоністи кальцію (АК), антагоністи рецепторів ангіотензину (АРА II) та бета-адреноблокатори (БАБ) [3, 5, 6, 9].

Однак при виборі антигіпертензивного засобу необхідно враховувати не лише властивості

фармакотерапевтичної групи, а й лікарську форму, дозу, виробника конкретного препарату, можливість поєданого використання двох або більше засобів в одній лікарській формі. Тому на шляху призначення раціональної фармакотерапії АГ виникає чимало труднощів.

Так, останніми роками все частіше проводиться маркетинговий аналіз наявних на ринку України антигіпертензивних засобів, однак деякі автори надають перевагу аналізу лише в межах конкретної фармакотерапевтичної групи [8], або загальному вивченню усіх класів препаратів для лікування АГ як однієї групи [4, 7].

Мета нашої роботи – комплексне вивчення асортименту зареєстрованих на ринку України антигіпертензивних препаратів першого ряду для оптимізації вибору лікарського засобу для лікування АГ.

Методи дослідження. У ході дослідження була використана методика збору первинної інформації за допомогою документального аналізу на основі даних Довідника Державного фармакологічного центру, методи порівняння, маркетингових досліджень, графіко-математична оцінка, економіко-статистична методика аналізу ринку та узагальнення результатів.

Результати й обговорення. У результаті маркетингових досліджень нами встановлено, що вони представлені 878 лікарськими формами. Серед них 187 – лікарські засоби вітчизняного виробництва (21,3 %), решта 691 – імпорتنі (78,7 %). Вітчизняні препарати виробляють 24 фармацевтичні компанії. Серед них провідними виробниками на сьогодні є ЗАТ «Дарниця» – 9 препаратів (16 позицій), ВАТ «Фармак» – 7 препаратів (15 позицій), БХФЗ – 8 препаратів (14 позицій).

Більшість засобів першого ряду дублюються вітчизняними виробниками. Це такі засоби, як

верапаміл – 5 фірм, ніфедипін – 6, дилтіазем – 3, амлодипін – 12, ріодипін – 1, каптоприл – 5, еналаприл – 13, лізиноприл – 4, кандесартан – 1, ірбесартан – 1, індапамід – 4, фурсосемід – 5, гідрохлортіазид – 1, метопролол – 4, бетаксол – 1, бісопролол – 3, атенолол – 8, карведілол – 2, небіволол – 1, пропранолол – 2.

Закордонні антигіпертензивні засоби постачають на територію України 92 іноземні фармацевтичні підприємства з 33 країн, у тому числі 20 фірм з Індії; 11 – з Німеччини; 5 – з Польщі; по 4 – з Болгарії, Росії; по 3 – з Чехії, Австрії, Македонії, Угорщини, Великобританії, Франції, Словенії; по 2 з Канади; Туреччини; по 1 з Фінляндії, Італії, Ісландії; Боснії, Палестини, Йорданії, США, Ірану, Румунії, Кіпру, Швеції, Сербії, Білорусії, Іспанії, Словацької Республіки, Ізраїлю, Хорватії, Латвії.

Щодо відсоткової частки поставок препаратів, то лідирує Індія, частка якої складає 25,69 %, на другому місці Німеччина – 20,18 %, на третьому Словенія – 8,26 %, на четвертому Чехія – 7,34 %. Частка решти країн незначна і коливається від 0,46 % до 4,5 %. Що стосується фірм виробників, то асортиментний аналіз показав, що провідне місце посідають фірми: Berlin Chemie (Німеччина) – 18 найменувань, KRKA (Словенія) – 12 найменувань, Zentiva (Чехія) – 10 найменувань, Genom biotech (Індія) – 8 найменувань.

Асортимент антигіпертензивних лікарських

засобів представлений такими лікарськими формами: таблетки (91,5 %), капсули (6 %), розчини для ін'єкцій (2,5 %), що пов'язано зі зручністю застосування таблеток.

Щодо аналізу по окремих групах, то безумовним лідером ринку є препарати ІАПФ (306 лікарських засобів, 71 торгова назва), на другому місці БАБ (207 лікарських засобів, 72 торгових назви), на третьому – БК (192 лікарських засоби, 79 торгових назв).

Серед ІАПФ лідирує еналаприл (96 лікарських засобів, 23 торгових назви, 29 виробників – 16 закордонних і 13 вітчизняних), на другому місці лізиноприл (72 лікарських засоби, 18 торгових назв, 16 виробників – 12 закордонних і 4 вітчизняних), на третьому – каптоприл (24 лікарських засоби, 6 торгових назв, 12 виробників – 7 закордонних і 5 вітчизняних). Частка решти препаратів незначна. Переважають препарати закордонного виробництва, відсоток яких становить 80,39 % (рис. 1).

Серед БАБ, які використовують у терапії гіпертонічної хвороби, головним чином представлені селективні БАБ (99 %), яких налічується 204 лікарських засоби під 70 торговими назвами.

Безпосередньо серед селективних БАБ лідирують із незначною різницею препарати метопрололу, атенололу, бісопрололу та карведілолу (рис. 2).

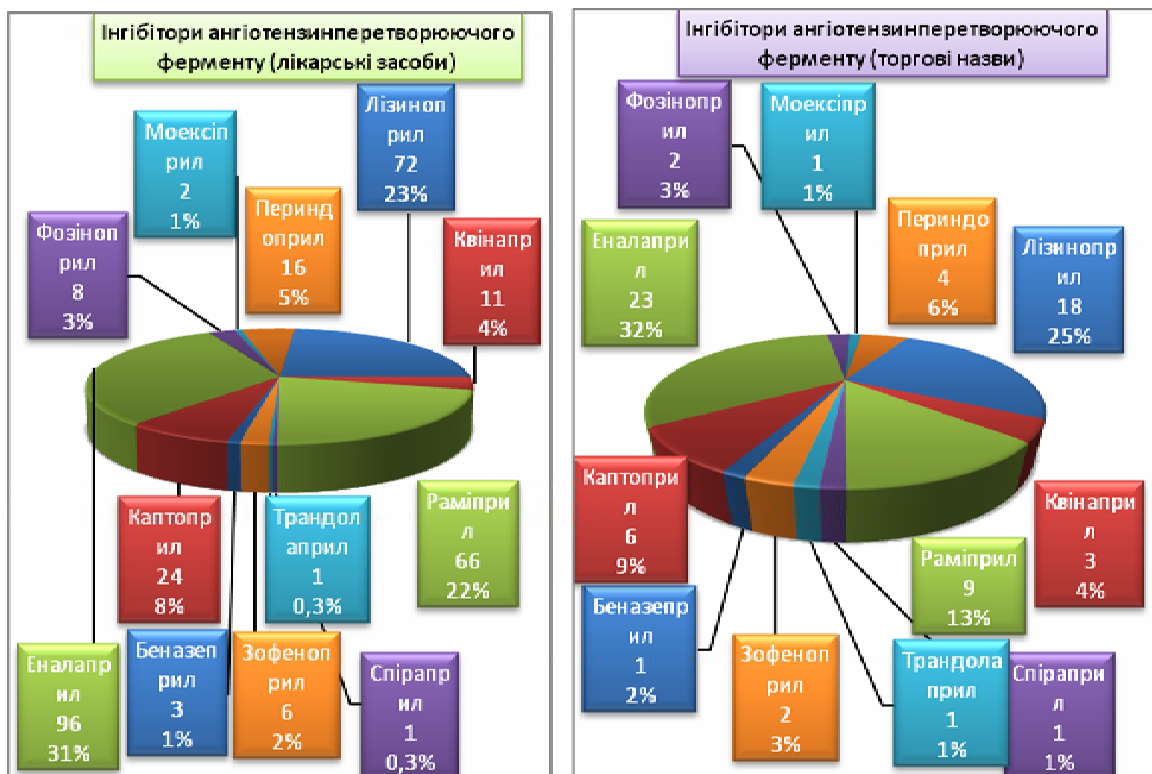

Рис. 1. Розподіл інгібіторів ангіотензинперетворюючого ферменту за кількістю лікарських засобів та торгових назв.

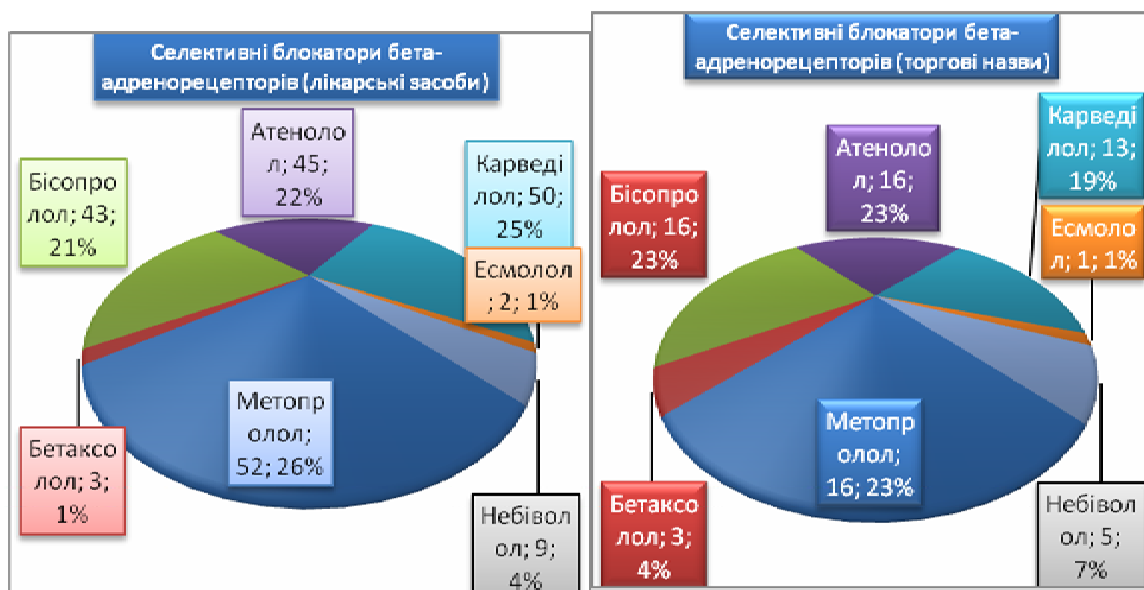

Рис. 2. Розподіл селективних бета-адреноблокаторів за лікарськими формами та торговими назвами.

Серед БАБ переважають препарати іноземного виробництва – 49 виробників, 164 лікарських засоби, тоді як вітчизняні засоби представлені лише 21 виробником і 43 лікарськими засобами.

У групі БК на першому місці похідні дигідропіридину, частка яких складає 77 %, на другому та третьому бензотіазепіну та фенілалкаміну відповідно. У групі похідних дигідропіридину лідером за кількістю як лікарських засобів, так і торгових назв є амлодипін (93 лікарських засоби, 38 торгових назв), одразу за ним йде ніфе-

дипін – 37 лікарських засобів, 15 торгових назв. Група похідних фенілалкаміну представлена лише верапамілом, а група похідних безотіазепіну лише дилтіаземом. Знову ж таки переважають препарати закордонного виробництва майже у 2 рази.

У групі АРА II найчисельніше представлений лосартан. Частка решти засобів за кількістю торгових назв коливається від 3 % у епросартану до 21 % у телмісартану, за кількістю лікарських засобів від 6 % до 13 % відповідно (рис. 3).

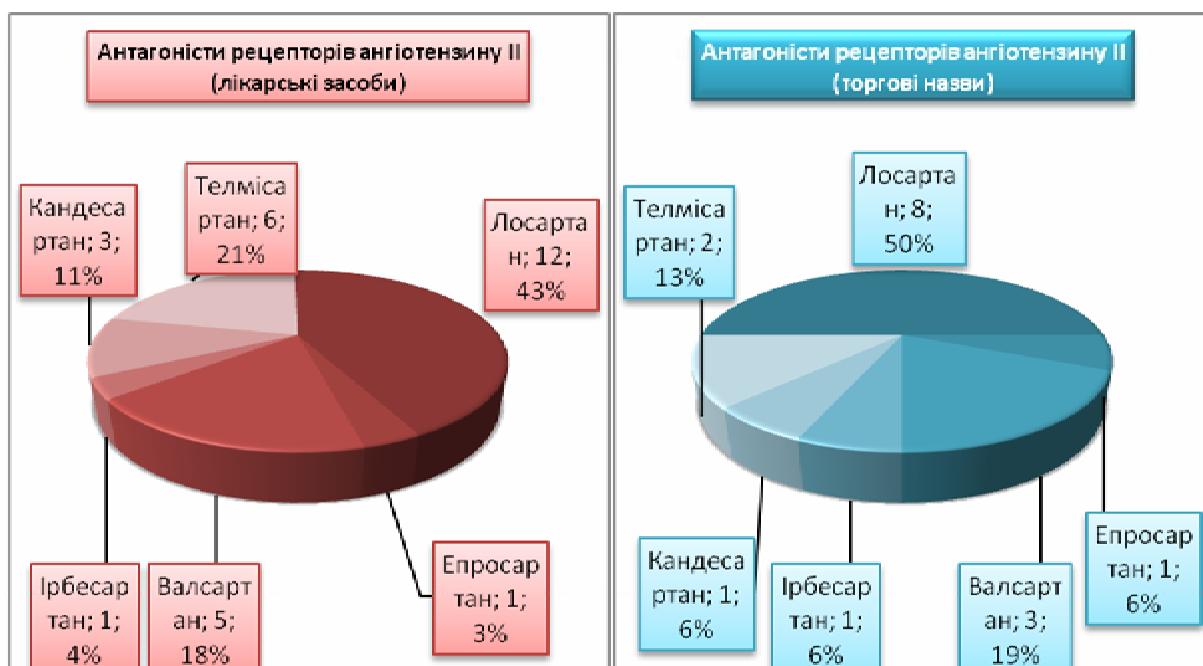

Рис. 3. Розподіл антагоністів рецепторів ангіотензину II за лікарськими засобами та торговими назвами.

На ринку діуретиків (81 лікарський засіб, 38 торгових назв) переважають сульфаміди, прості препарати, серед яких лідером є індапамід. На

другому місці – прості препарати сульфамідів, на третьому тiazидні діуретики, які представлені лише гідрохлортiazидом (рис. 4).

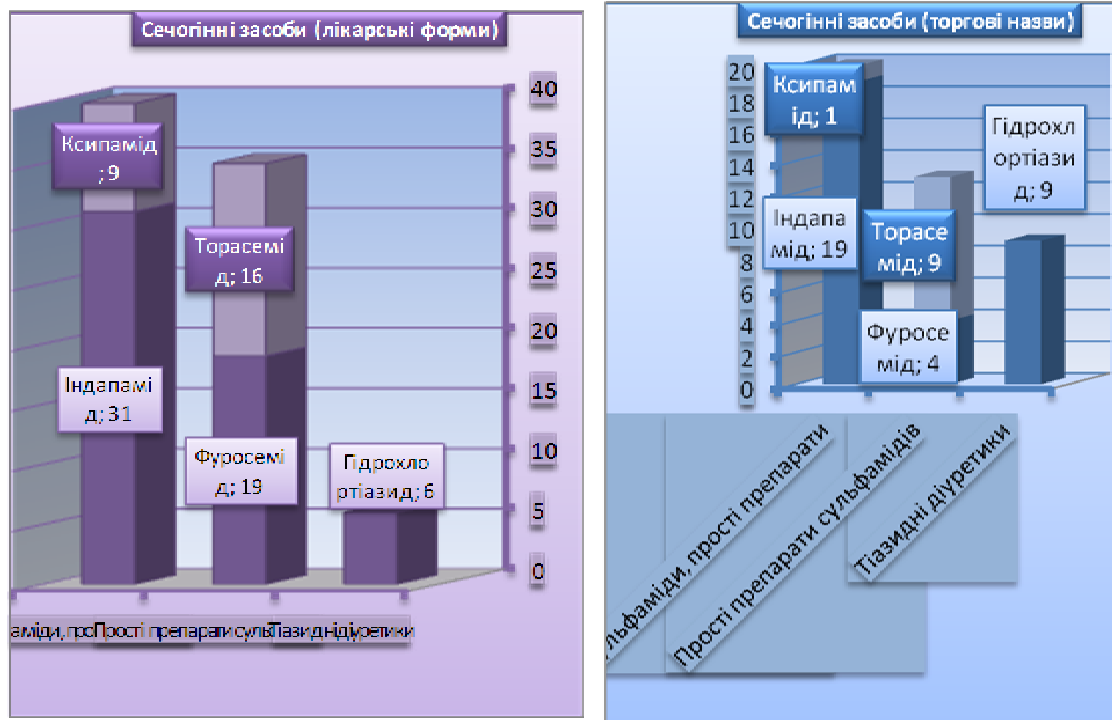

Рис. 4. Розподіл діуретиків за лікарськими формами та торговими назвами.

Препарати закордонного виробництва становлять 80 % їх постачають на ринок України 24 фармацевтичні компанії.

Висновки. 1. Асортимент антигіпертензивних засобів на ринку України представлений 878 лікарськими засобами. Серед них 187 – лікарські засоби вітчизняного виробництва (21,3 %), решта 691 – імпорتنі (78,7 %).

2. Серед ІАПФ переважають препарати закордонного виробництва – 80,39 %. Перше місце займають препарати на основі еналаприлу.

3. У групі селективних БАБ найширшим асор-

timentом характеризуються препарати метопрололу, атенололу, бісопрололу та карведілолу.

4. 77 % асортименту БК складають похідні дигідропіридину, лідером як за кількістю лікарських засобів, так і за кількістю торгових найменувань є амлодипін.

5. В групі АРА II найчисельніше представлений лосартан, частка якого складає 43 % за кількістю лікарських засобів і 50 % за кількістю торгових назв.

6. На ринку діуретиків переважають сульфаміди, прості препарати, серед яких лідером є індапамід.

Література

1. Антигіпертензивная эффективность фелодипина у больных с легкой и умеренной артериальной гипертензией (результаты многоцентрового исследования «Фауст») / Сиренко Ю. Н., Рековец О. Л., Дзяк Т. В. [и др.] // Український кардіологічний журнал. – 2005. – № 6. – С. 56-62.
2. Артериальная гипертензия: распространенность, осведомленность, прием антигипертензивных препаратов и эффективность лечения среди населения Российской Федерации / Шальнова С. А., Баланова Ю. А., Константинов В. В. [и др.] // Российский кардиологический журнал. – 2006. – № 14. – С. 45-50.
3. Березин А. Е. Стратегические подходы к профи-

- лактике и лечению артериальной гипертензии / А. Е. Березин // Український медичний часопис. – VII/VIII 2007. – № 4 (60).
4. Зобова І. О. Оптимізація лікарського забезпечення хворих на есенціальну гіпертензію: автореф. дис. ... канд. фарм. наук. – Харків, 2011. – 24 с.
5. Коваленко В. Н. Реализация национальной программы профилактики и лечения артериальной гипертензии в Украине / В. Н. Коваленко, Ю. Н. Сиренко // Український медичний часопис. – 2003. – № 5. – С. 97-101.
6. Рекомендації Української асоціації кардіологів з профілактики та лікування артеріальної гіпертензії /

- Є. П. Свіщенко, А. Е. Багрій, Л. М. Єна [та ін.] – К.: Інститут кардіології АМН України. – 2004. – С. 62-64.
7. Сятиня М. Л. Дослідження асортименту лікарських препаратів на фармацевтичному ринку України / Сятиня М. Л., Попович В. П., Негода С. Т. // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2011. – №1. – С. 108-111.
8. Тимошик Ю. В. Маркетингові дослідження ринку серцево-судинних засобів на прикладі блокаторів кальцієвих каналів / Тимошик Ю.В., Петренко В.В. // Фармацевтичний журнал. – 2010. – № 1. – С. 15-19.
9. 2007 European Society of Hypertension – European society of Cardiology. Guidelines for the management of arterial hypertension / J. Hypertension. – 2007. – № 25. – P. 1105–1187.
10. Lenfant С. Гипертензия и ее последствия в мире. / С. Lenfant // Артериальная гипертензия. – 2005. – №2. – С. 86-90.
11. Trends of mortality from cardiovascular and cerebrovascular diseases in Europe and other areas of the world F. Levi, F. Lucchini, E. Negri [et al.] // Heart. – 2002. – Vol. 88. – P. 119–124.
12. Hypertension: its prevalence and population attributable fraction for mortality from cardiovascular disease in the Asia-Pacific region / A. L. Martiniuk, C. M. Lee, C. M. Lawes [et al.] // J. Hypertension. – 2007. – №25(1). – P. 73–79.
13. G. R. Wang Outpatient hypertension treatment, treatment intensification and control in Western Europe and the United States / G. R. Wang, G. C. Alexander, R. S. Stafford // Arch. Intern. Med. – 2007. №167(2). – P. 141–147.
14. Hypertension prevalence and blood pressure levels in 6 European countries, Canada and the United States / K. Wolf-Maier, R. S. Cooper, J. R. Bamgas [et al.] // JAMA. – 2003. – №289/18. – P. 2363–2369.

МАРКЕТИНГОВЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ РЫНКА АНТИГИПЕРТЕНЗИВНЫХ ПРЕПАРАТОВ

А. Н. Кориневская, О. В. Тригубчак

Тернопольский государственный медицинский университет имени И. Я. Горбачевского

Резюме: проведено исследование ассортимента антигипертензивных средств первого ряда на фармацевтическом рынке Украины. Определено соотношение лекарственных средств по действующему веществу и выбрано лидеров в каждой фармакотерапевтической группе. Установлено долю препаратов отечественного и иностранного производства, позиции Украины и иностранных стран-поставщиков по объёму представления на украинском фармацевтическом рынке средств антигипертензивного действия.

Ключевые слова: антигипертензивные средства, маркетинговые исследования, фармацевтический рынок, ассортимент.

MARKETING RESEARCH OF ANTIHYPERTENSIVE MEDICINES MARKET

H. M. Korinevska, O. V. Tryhubchak

Ternopil State Medical University by I. Ya. Horbachevsky

Summary: research of antihypertensive medicines assortment of the first range presented on the pharmaceutical market of Ukraine was carried out. The parity of medicines according to the active substance was defined and leaders in every pharmacotherapeutic group is choosen. The share of domestic and foreign medicines is defined, positions of Ukraine and the foreign countries-suppliers concerning volumes of medicines with antihypertensive action presented on the Ukrainian pharmaceutical market are established.

Key words: antihypertensive drugs, marketing researches, the pharmaceutical market, assortment.